

ידע מצמיח תנוך

אלו מרכיבים חשוב שיהיו בחופש?

עשייה כלשהי

שיר השירים רבה, פרשה ו'

מדרש חז"ל על הפסוק מקהלת "מתוקה שנת העובד, אם מעט ואם הרבה יאכל":
(משל) למלך שהיה לו כרם ושכר עליו פועלים, והיה שם פועל אחד מתכשר במלאכתו יותר מכולן. כיוון שראהו המלך כשר במלאכתו יותר מדאי, אחזו בידו והתחיל מטייל עימו ארוכות וקצרות, לעתותי ערב באו הפועלים ליטול שכרן, ובא אותו פועל ליטול שכרו עימם, ונתן לו המלך שכרו כמותו, התחילו הפועלים מצירים אמרו לו אדוננו המלך אנו שיגענו כל היום, וזה לא יגע אלא שתיים או שלוש שעות ביום והוא נוטל שכרו כמותנו, אמר להם המלך מה אתם מצירין יגע זה בשעתיים או בשלוש שעות מה שלא יגעתם אתם כל היום כולו.

משנה מסכת אבות פרק ג

רבי חנינא בן חכנאי אומר: הנעור בלילה, והמהלך בדרך יחידי, והמפנה ליבו לבטלה - הרי זה מתחייב בנפשו.

מהר"ל, דרך חיים ג, ד על דברי המשנה

הנעור וכו'. ופירוש זה כי השם יתברך סידר העולם כפי הראוי, וסידר שמירתו גם כן שיהיה העולם עומד בשמירתו יתברך. ויש דברים שהם יוצאים מן השמירה הזאת כמו שיתבאר. ועל זה אמר כי האדם היוצא ממה שסדר השם יתברך שמירת העולם - הוא מתחייב בנפשו, כאשר יוצא מן השמירה.

וזה כאשר נעור בלילה, כי הלילה לא נברא **אלא לשינתא או לגירסא**. וכאשר הוא עושה כך אז נפשו משומר מן השם יתברך, כי ביד השי"ת יפקיד רוחו ונשמתו, דכתיב: "כי בידך אפקיד רוחי פדית אותי ה' אל אמת". אם כן הנעור אין נשמתו פקודה ביד השי"ת, ובלילה נתנה רשות למזיקין להיות שולטין בו. ולפיכך הנעור בלילה הרי הוא יוצא משמירת השי"ת ומסדר העולם.

וכן הפונה לבו לבטלה, ודבר זה אפילו ביום. כי השם יתברך ברא העולם ושמירתו כאשר הוא נוהג בסדר של עולם, והעולם הזה נברא **שיהיה פועל ולא יהיה בטל** שאין דבר אחד בעולם בטל והכל לצורך תשמישו של עולם, ואז הכל תחת השמירה שסדר השם יתברך העולם, אבל זה המפנה לבו לבטלה - כלומר שהוא נמשך אחר הבטלה, ואין זה דומה אל הנעור בלילה אף על גב דגם כאשר נעור בלילה ואינו עוסק בתורה מכל מקום אינו מפנה לבו לבטלה, כי פירוש מפנה לבו לבטלה

ידע מצמיח תנוך

שמבקש הביטול, אבל אם אינו מבקש הבטול אין יוצא מן הסדר מאחר שהוא עומד לעסוק בצרכי העולם תמיד...

ואמר והמהלך בדרך יחידי, ודבר זה גם כן כי הש"י נתן האדם שיהיה בישוב עם שאר בני אדם ואשר אינו בישוב יוצא מסדר העולם... תראה, כי האדם כאשר פורש מן הישוב דבר זה אינו מקומו כלל, **ויש לאדם שמירה ביותר כאשר הוא במקומו** אשר הוא מקום לו, ולכך נקרא מקום שהוא מקיים ושומר את אשר הוא מקום לו וכבר בארו חכמים דבר זה גם כן במקום אחר ואין להאריך בזה. ועוד כי שמירת האדם **כאשר הוא בתוך הכלל**, ואפילו אם יחיד בבית כיון שבעיר יש רבים בני אדם יש שמירת האדם לשם, ולכך אמר המהלך בדרך יחידי דוקא יחידי, מפני כי בשביל כן יוצא האדם מן השמירה כאשר הוא בדרך והוא יחידי.

משך חכמה על דברים פרק ה פסוק יב

והנה טעם השבת יש בו הודעת החידוש שהשי"ת ברא העולם יש מאין, וזהו עדות שמעידין שהוא ברא העולם, ויש טעם פרטי, כדי שיתיחד יום אחד שינוחו ממלאכתם ויפנו לבבם לדעת דרכי ד' והנהגתו, וילמדו תורה ולא יתגשמו בהויות העולם ומסבותיו ומצאנו בירושלמי שבת (ס"פ טו) לא נתנו שבתות אלא לעסוק בדברי תורה כו', וזה כהוראה השניה, ולא ניתנו שבתות אלא לאכילה ושתיה (ס"פ טו),

משימה

כתוב ליד כל מקור את המרכיב שהוא מבטא

ידע מצמיח תנוך

1. עשייה כלשהי

2. שיר השירים רבה, פרשה ו'

מדרש חז"ל על הפסוק מקהלת "מתוקה שנת העובד, אם מעט ואם הרבה יאכל":
(משל) למלך שהיה לו כרם ושכר עליו פועלים, והיה שם פועל אחד מתכשר במלאכתו יותר מכולן.
כיוון שראהו המלך כשר במלאכתו יותר מדאי, אחזו בידו והתחיל מטייל עימו ארוכות וקצרות,
לעתותי ערב באו הפועלים ליטול שכרן, ובא אותו פועל ליטול שכרו עימם, ונתן לו המלך שכרו
כמותן, התחילו הפועלים מצירים אמרו לו אדוננו המלך אנו שיגענו כל היום, וזה לא יגע אלא
שנים או שלוש שעות ביום והוא נוטל שכרו כמותנו, אמר להם המלך מה אתם מצירין יגע זה
בשעתיים או בשלוש שעות מה שלא יגעתם אתם כל היום כולו.

*לפנה הדעים בסיפור: האחד, אבט על המלך על הצורק על אחד מנפוליו
להתאורר מצודתו. והשני, שאותו צורק אינו תלוי בהכרח בתבנית קבוצה על זמן
צבודה מסויט ומנוחה אלא באינו מידה צמל אותו האיש ונצרק בהתאם לכך
להתאוררות. כואיט אט כן שיש כאן הקשבה אמיתית לצורק המיוחד על אותו האיש
הצמל, המיוחד לאור הצובדה שאת יתר הפולצ'יס המלך לא הוציא לטויל.
והפליסי, סוט המנוחה. המלך לא אמר לו: שם בצד תנוח, אלא דאט לו לסוט אחר
עשייה, טויל שמאורר את הנפש.*

*בסיכום מקור זה ניתן להצביע על מרכיבי ההתאוררות שצרק בחופש, זאת אומרת
עשיית דברים שמהניט את הנפש ומפניט אותה לצנייניט אחרים קליט יותר, שאין
בהם מחויבות לזמן ולהספק.*

3. משנה מסכת אבות פרק ג

רבי חנינא בן חכינאי אומר: הנעור בלילה, והמהלך בדרך יחידי, והמפנה ליבו לבטלה - הרי זה מתחייב בנפשו.

מהר"ל, דרך חיים ג, ד על דברי המשנה

הנעור וכו'. ופירוש זה כי השם יתברך סידר העולם כפי הראוי, וסידר שמירתו גם כן שיהיה העולם
עומד בשמירתו יתברך. ויש דברים שהם יוצאים מן השמירה הזאת כמו שיתבאר. ועל זה אמר כי
האדם היוצא ממה שסדר השם יתברך שמירת העולם - הוא מתחייב בנפשו, כאשר יוצא מן
השמירה.

*בפסקה ראשונה זו יש התייחסות כללית על המהר"ל לפנת הדברים מונה המנה
שמסכניט את האדם. בדבריו הוא מוצא מותץ בין פנת הדברים הללו, שכולם
חלק מסדר הקייט במציאות שה' יצר, והוא יתברך קבצ שמירה על האדם בסדר זה
ויציאה ממנו מבלטת את אותה שמירה וממלא מסכנת את נפשו על האדם.*

מכאן מתמקד המהר"ל בכל אחד מאותם דברים.

וזה כאשר נעור בלילה, כי הלילה לא נברא אלא לשינתא או לגירסא (לשינה או ללימוד). וכאשר הוא עושה כך אז נפשו משומר מן השם יתברך, כי ביד השי"ת יפקיד רוחו ונשמתו, דכתיב: "כי בידך אפקיד רוחי פדית אותי ה' אל אמת". אם כך הנעור אין נשמתו פקודה ביד השי"ת, ובלילה נתנה רשות למזיקין להיות שולטין בו. ולפיכך הנעור בלילה הרי הוא יוצא משמירת השי"ת ומסדר העולם.

הליכה נוצר לשינה

**יש למקד את העשייה מכל סוג שהוא בשעות מקובלות
שמירה אין הכוונה משהו מיסטי בלבד אלא דרך שהטבע פועל. אם ננסה להצמיח
בתוצאות היציאה מאותם פעולה דקרים נוכל לעלות את ההשפעה הפיזית יש לכך
על האדם ואולי זה המובן הנוסף למשמירה.**

וכן הפונה לבו לבטלה, ודבר זה אפילו ביום. כי השם יתברך ברא העולם ושמירתו כאשר הוא נוהג בסדר של עולם, והעולם הזה נברא שיהיה פועל ולא יהיה בטל שאין דבר אחד בעולם בטל והכל לצורך תשמישו של עולם, ואז הכל תחת השמירה שסדר השם יתברך העולם, אבל זה המפנה לבו לבטלה - כלומר שהוא נמשך אחר הבטלה, ואין זה דומה אל הנעור בלילה אף על גב דגם כאשר נעור בלילה ואינו עוסק בתורה מכל מקום אינו מפנה לבו לבטלה, כי פירוש מפנה לבו לבטלה שמבקש הביטול, אבל אם אינו מבקש הביטול אין יוצא מן הסדר מאחר שהוא עומד לעסוק בצרכי העולם תמיד...

**מדברי המהר"ל נראה שדברי המשנה מתייחסים לזה הניצור בליכה ומתבטל. הוא
מוסיף שהבטלה איך ביום נחשבת ליציאה מסדר הצולט וכן מסייג את זה הניצור
בליכה וצוסק בצרכי הצולט, איך על פי שאינו צוסק בתורה, לעביו הוא אומר שאין
הוא נחשב עיוולא מסדר הצולט**

ואמר והמהלך בדרך יחידי, ודבר זה גם כן כי השי"ת נתן האדם שיהיה בישוב עם שאר בני אדם ואשר אינו בישוב יוצא מסדר העולם... תראה, כי האדם כאשר פורש מן הישוב דבר זה אינו מקומו כלל, ויש לאדם שמירה ביותר כאשר הוא במקומו אשר הוא מקום לו, ולכך נקרא מקום שהוא מקיים ושומר את אשר הוא מקום לו וכבר בארו חכמים דבר זה גם כן במקום אחר ואין להאריך בזה. ועוד כי שמירת האדם כאשר הוא בתוך הכלל, ואפילו אם יחיד בבית כיון שבעיר יש רבים בני אדם יש שמירת האדם לשם, ולכך אמר המהלך בדרך יחידי דוקא יחידי, מפני כי בשביל כן יוצא האדם מן השמירה כאשר הוא בדרך והוא יחידי.

**ייתכן וכוונת המשנה לאדם עלו מצואות חיון, שניתק צמח מהחברה, מתבודד יתר על
המידה.**

סיכום דברי:

**כל פעולת הדקרים שמורה המשנה קשורים בחלק מהסדר המקובל בצולט. ניתן לתת
להם את השמות הפאסי: הסתכנות, בטלנות והתבודדות.
חוסר עמידה באלו מסכן את נפש האדם כי הקב"ה ברא את האדם באופן נכסו
תלוי בהם: הנהירות, עשייה ופחירה.**

ידע מצמיח תנוך

יוצא שהמרכיב הנוסף החשוב בחופש הוא שמירה על סדריהם שהם חלק ממציאות מקובלת

4. משך חכמה על דברים פרק ה פסוק יב

והנה טעם השבת יש בו הודעת החידוש שהשייית ברא העולם יש מאין, וזהו עדות שמעידין שהוא ברא העולם, ויש טעם פרטי, כדי שיתייחד יום אחד שינוחו ממלאכתם ויפנו לבבם לדעת דרכי ד' והנהגתו, וילמדו תורה ולא יתגשמו בהוויות העולם ומסבותיו ומצאנו בירושלמי שבת (ס"פ טו) לא נתנו שבתות אלא לעסוק בדברי תורה כו', וזה כהוראה השנייה, ולא ניתנו שבתות אלא לאכילה ושתייה (ס"פ טו),

לשבת שתי מטרות: האחת, להציג על בריאת הצולט והשנייה, שינוחו עם ישראל ממלאכתם. ומהי מנוחתם? פרט לתענוגות האו"ף, עליהם להתפנות לדעת דרכי ה' והנהגתו.

ניתן ללמוד מכאן שהחופש נוצר בין היתר להתפתחות רוחנית ולנו תוצאה צ"י לימוד. ללמינו זה יכול להיות לימוד קצר וצ"פ בחירה שלנו אק חשב שיהיה קבוצ מידי יום. לימוד כזה צפוי לשמור עלינו לא לרדת ברמתנו הרוחנית ואף לסייע לנו לפתח אותה וכן ללמוד אותנו במה נצטרך לאורק היום והחופש.

זהו המרכיב הרביעי שחשוב שיהיה בחופש לימוד והתפתחות רוחנית